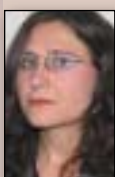

**МАРЈАН РИСТЕСКИ,
ГРАДОНАЧАЛНИК НА
ОПШТИНА ПРИЛЕП**

Господинот Марјан Ристески е роден на 20.2.1972 г. во Прилеп. Основно и средно образование, и Економски факултет завршува во родниот град. Пред да биде избран за градоначалник на Прилеп, седум години работи како комунален инспектор во локалната самоуправа во Општината. Во највисоките раководни структури на ВМРО-ДПМНЕ е подолго време. Учествува во вооружениот конфликт во 2001 г. и еден од преживеаните бранители од Карпалак.

Разговорот го водеше:
Жаклина МИТЕВСКА

 Градот Прилеп, во срцето на древната Пелагонија, е еден од најреволуционерните градови во државата. Тука е споменикот на Ченто, на Александар Македонски, Меморијалниот музеј "11 Октомври", Могилата на непобедените... Општина со околу 150 културни споменици. Како е да се биде градоначалник на град на непокорот?

РИСТЕСКИ: Прилеп важи за град на традицијата, културата, уметноста, историското минато на македонскиот народ. Чест и задоволство е да се биде градоначалник на оваа Општина, но и голема обврска. Неодамна дознав дека на Балканот, по Атина, Прилеп е место со најмногу културно-историски споменици и ископини на површина од километар квадратен. Овој податок ѝ дава друга димензија на Општината и тоа сите нè обврзува да го почитуваме минатото и со целосен респект кон историските личности да ја градиме иднината. Прилеп, заедно со Битола, е срцето на Македонија. Од Прилеп е земен современиот литературен македонски јазик. Тој е град на Ченто, првиот претседател на Р Македонија. Први го поставивме и споменикот на Александар Македонски, најмаркантната личност не само во македонската, туку и во светската историја.

 Околината на Маркови кули и на Варош изобилува со многу цркви и манастири, со што можеби оправдано, по Охрид, градот би го добил епитетот втор македонски Ерусалим...

РИСТЕСКИ: Марковите кули се посебен бренд на нашата Општина и на Балканот не сме познати како Прилеп, туку како Марков град, по кралот Марко, кој живеел на врвот од оваа планина, во остатоците од ѕидините кои денес постојат. Историјата на Маркови кули и на областа датира од античкиот период. Се менувале голем број владетели, бројни генерации на ова поднебје, а меѓу најпознатите е Кралот Марко кој живеел во средниот век, кој ги штител македонското население и православните христијани од овој крај. Тој е доказ и за современ градоначалник. Маркови кули се феномен од карпестата уметност. Има голем број необични карпи, една од нив е наречена Слопот, затоа што личи на слон и е природно обележје кое го отсликува градот. На Маркови кули имало пет реда ѕидини, а денес се зачувани остатоци од три. Варош е најстариот дел од Прилеп, она што порано бил градот. Во текот на средниот век била создадена населба, малку подолу од Варош. Бидејќи личела на прилепена населба го добила и името Прилеп. Ако Охрид имал 365 цркви, за секој ден по една, на времето Варош имал 77 цркви, односно секоја фамилија направила по една црква, и сите имаат историска, религиозна вредност. Тоа се црквите "Св. Димитрија", "Св. Никола" и "Св. Атанасиј", градени во периодот од X до XIII век. Погоре се наоѓа еден од најубавите манастири на Балканот, "Св. Архангел Михаил", кој буквално е исклесан во карпа. Имајќи ја предвид важноста за културната вредност на Варош, на најстариот дел од Маркови кули, лани како локална самоуправа направивме неколку зафати околу црквата "Св. Димитрија", градена во истиот период кога и манастирот "Св. Наум" во Охрид. Неколкумина исти градители учествувале и во градењето на оваа црква, која колку што има надземен, толку има и подземен дел. Годинава, со повеќе финансиски средства од буџетот на Општината, и со разни донации, сакаме да ја подобриме инфраструктурата, која 50 години е запоставена. Со правењето на канализацијата од страна на КАРДС програмата во вредност од 500.000 евра сакаме да ја добиеме потребната инфраструктура за да можеме и од туристички аспект да го развиваме овој најстар дел од градот. Тесните улочки во Варош и во околината на црквите треба да

**РПАЛАК МЕ
ПРАВИ ПОЦВРСТ**

A man with dark hair, a mustache, and glasses is sitting at a desk in an office. He is wearing a dark suit jacket, a light blue shirt, and a red tie. His hands are clasped on the desk in front of him. The desk is cluttered with papers, a spiral notebook, and other office supplies. In the background, there is a white wall and a framed picture of a building.

**ВО ОДБРАНА НА
АДОТ И ТАТКОВИНАТА**

бидат поплочени со калдрма или како што велат прилепчани со камен, со што ќе се зголеми автентичноста. Не треба да го забораваме и манастирот "Трескавец". Кај разни дејци, по потекло од овој крај, прочитав дека во минатото двајца македонски кралеви биле крунисани во овој манастир, кој неколку пати бил спалуван. Последниот пожар се случил пред 15-20 години, но сега е обновен и претставува културен и религиозен бисер на Македонија, на што укажува и фактот дека е вброен во 100 најзначајни културно-историски споменици во светот, кои се под заштита на ОН. Минатата година еден од најпознатите режисери на светот, режисерот на Монти Пајтон на Би-Би-Си, снимил посебен документарец за "Трескавец". Посебна убавина има и манастирот "Зрзе", кого често го посетуваат дипломатите, амбасадорите кои се во РМ.

 Што со идејата за возобновување на македонската црква, која се наоѓала на темелите на изгорената џамија во 2001 година?

РИСТЕСКИ: Не сакам да навлегувам во тоа дали било црква или џамија. Тоа треба да го кажат вработените во Музеј Прилеп, како и археолозите. Според мои сознанија, џамијата била изградена во XIV век и претставувала културно-историски споменик во центарот на градот. Но, сепак тоа е работа на соодветните институции и она што тие ќе го увидат и ќе го решат, ние сме должни, како локална самоуправа, да го почитуваме. Во центарот на градот се наоѓа урнатина, која е непријатна глетка, знам дека тоа е резултат на воениот конфликт во 2001 година, кога се случи најкрвавиот настан во кој загинаа 10 прилепски резервисти, што го потресе цел Прилеп. Ова го потенцирам бидејќи и јас бев дел од тие резервисти. Бев во изгорениот автобус кај Карпалак. Во спомен на тие луѓе, лани се потрудивме и поставивме спомен-обележје на

ствата на загинатите, многу деца останаа без родител. Како Општина, колку што можеме им помагаме, особено во однос на стипендирањето на децата. Со добивањето на објектот Дом на Армијата, се обврзавме четири члена од потесните семејства, сопруги на загинатите, да вработиме во некои институции од градот. Во Општината вработив две сопруги на загинатите и на некој начин овие семејства се згрижени. Карпалак ме направи поцврст, поиздржлив и уште повеќе ги ценам Општина Прилеп и Македонија.

 Прилеп е познат и по мермерот. Каква е состојбата со Мермерниот комбинат откако го купи грчка компанија?

Годинава прв пат од страна на Советот, а по моја иницијатива, Свети Никола е прогласен за заштитник на градот, бидејќи речиси секоја втора фамилија го слави. Прв пат направивме мермерна икона на Свети Никола, која ќе се постави во центарот на градот и до Велигден треба да изградиме параклис.

РИСТЕСКИ: Прилеп отсекогаш бил познат како град на традицијата и културата, но и како град на мермерот. Тоа е најбогат регион со наоѓалишта на мермер, гранит, оникс. Има повеќе мермерни компании, кои работат во неговата околина и кои зеле рудници под концесија. Моментно, во експлоатацијата на рудните богатства најмногу е влезен грчки капитал - компаниите "Кириакидис" и "Лазаридис". Тие работат добро, но штета е што е намален бројот на вработени. Неправедно е тоа што во Општина Прилеп досега државата ги даваше под концесија, но немаше никаков повратен финансиски ефект. Благодарение на новата Влада и на Законот за користење на концесиите, 40 отсто од финансиските средства ќе се префрлаат на локалната самоуправа кои ќе се искористат за поправање на оштетувањата од повеќетонските камиони. Сакаме Прилеп да го направиме пристојно место за живеење. Работевме во сите населби, го уредивме паркот, центарот, имаме најубав плоштад, плоштадот на Александар Македонски, каде е поставен и неговиот споменик, а тука е и една од најубавите и најголеми фонтани на Балканот. Така, градот стана туристичка атракција.

 Прилеп е земјоделски град, познат и по жолтото злато. За оваа култура, која е од стратешки интерес за држа-

само неколку метри од Општината. Исто така, развиваме проект и за еден објект. Би ги повикал сите намерници кои сакаат, да ѝ дадеме нов белег на најновата историја на Македонија, да вложат во овој идеен проект, кој натаму ќе се развива во генерален проект за изградба на споменикот за Карпалак.

 Во 2001 година покажавте како се чува татковината, а сега како се чува својот град...

РИСТЕСКИ: Тоа е непријатно чувство зашто 10 мои другари загинаа на Карпалак, на патот кон тетовската касарна во одбрана на татковината. Околностите за тој трагичен настан сè уште не се разјаснети. Мислам дека конвојот беше наместен, од кого, како, не знам, но сигурно ќе се води истрага. Можеби еден ден вистината ќе излезе на виделина. Штета е за семеј-

вава, институциите воде делумна сметка. Што правите за да се подобри состојбата на тутунопроизводителите? (Тука се наоѓа и Музеј на тутунот, еден од најбогатите музеи во Европа, по тие во Холандија, Лондон, Виена.)

РИСТЕСКИ: Порано тутунот беше една од приходовните работи, egzистенција за голем број фамилии. Сега тутунот е една од најмачните работи и не само што од него тешко се живее, туку тоа што ќе се заработи не е доволно за повторно да се инвестира. Тутунскиот комбинат беше гигант на прилепската економија, иако и сега, во ваква состојба, сè уште е многу битен за економскиот синџир. Порано имаше околу 3.000 вработени, заедно со сезонските, а сега работат околу 1.300 луѓе. Прилепскиот комбинат покривал околу 70 отсто од пазарот на цигари во Македонија, а на поранешните ју-простори 30 отсто. За жал, изгубени се многу пазари, направен е масовен криминал. Според ревизијата, проценета е дубиоза од 60 милиони евра, што претставува криминал на деценијата, затоа што се претпоставува дека во последниве 10-12 години таму се украдени околу 150 милиони евра. Замислете тие пари

Мариово е гордост на Прилеп и на Македонија, прогласено за еколошко најчиста и најзачувана автентична област. Прилеп го развива проектот околу развојот на селскиот, археолошкиот и културниот туризам во Мариово. Заедно со Министерството за локална самоуправа го развиваме проектот за еколошко амбасадорско или дипломатско село, а Финска е заинтересирана за финско село, за развој на лов и риболов. Со новиот владин тендер за изградба на хидроцентралите "Чебрени" и "Галиште", Мариово ќе добие уште подобар "шмек". Во контекст на ова треба да ја наведем и одлуката на Советот на Општина Прилеп да ги ослободат од плаќање давачки сите потенцијални инвеститори. Општина Прилеп доби голем број објекти во Мариово, селски куќи, поранешни месни заедници, училишта кои ни се на располагање. Полската и украинската Амбасада неформално веќе добија клуч од куќи во Мариово. Тој пример ќе се следи и за други најавени амбасадори. Прилеп се гордее со Старата чаршија во центарот на градот, а особено со Градскиот саат стар два века. Тој личи на Кривата кула во Пиза и ова може да го искористиме како голем туристички маркетинг.

да останеле во Тутунскиот комбинат и домаќински да се работело! Се надевам дека работата ќе ја завршат полициските и судските органи, и Комбинатот ќе тргне во вистинска насока.

Во градот има Музеј на тутун, уникатен на Балканот, и тој е многу посетен. Уникатен е по големиот број експонати, примероци на лулиња. Во туристичката карта на Прилеп и во агендата на локалната самоуправа за развој на туризмот се наоѓаат Музејот и Институтот за тутун, висока научна установа, која претставува гордост на градот. Да го спомнеме и Институтот за старословенска култура, кој дава голем придонес во испитувањата на културно-историското минато на овој крај. Направени се голем број научни трудови, кои сакаме да ги претвориме во проекти, а во 2008 година да ги реализираме со помош на претпристапните фондови на ЕУ. За името Институт за старословенска култура имаше бројни дилеми, би било подобро тоа да биде Институт за македонска култура.

 За разлика од превирањата во Тутунскиот комбинат, "Витаминка", прилепска Пивара, "Микросам" сè уште се во сопственост на прилепски бизнисмени... Значи, ако чесно се работи може и да се заработи...

РИСТЕСКИ: Го делам ова мислење. Имаме црни точки во економијата. Прилеп важи за еден од градовите со најголем број социјални случаи. По случувањата во големите компании, како "Црн бор", Тутунски комбинат, Мермерен комбинат, "Еу-

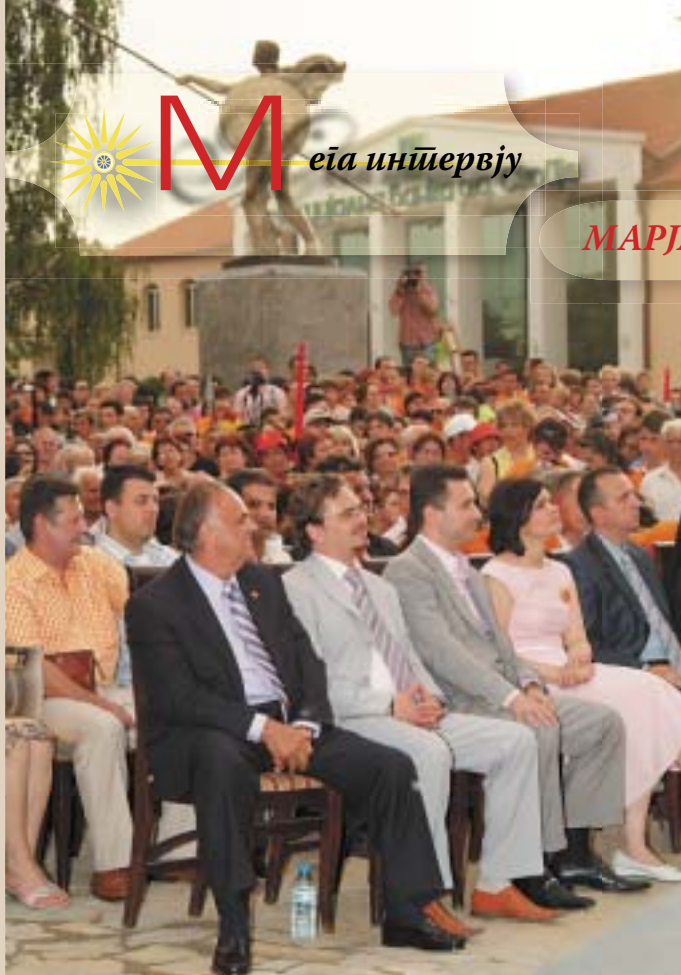
роинвест", "Микрон", "Билјана", "Политекс", фирми во кои имаше и до 2.000 вработени, многу работници останаа на улица. Но, има и брендови, фирми и менаџери, луѓе кои докажуваат како успешен менаџер и фирма треба да се прилагодат на денешниот начин на пазарна економија. Пример се "Витаминка", "Микросам", "Пивара" и г. Симон Наумоски, г. Самакоски, г. Кирил Самарџиоски. Гледам дека по нивните стапки одат и други фирми со успешни менаџери, кои делуваат во рамките на регионалната стопанска комора, која е во корелација со локалната самоуправа.

По стапувањето на функцијата градоначалник изјавивте дека наследувате крупни проблеми од претходникот, но дека сте оптимист, односно оти ќе ја реорганизирате локалната самоуправа, а граѓаните нема да почувствуваат нови оптоварувања. Ветивте дека ќе ги завршите почнатите проекти, кои се во интерес на градот, а ќе стартувате и со нови... Какво би било резимето по период од две години?

РИСТЕСКИ: Нескромно ќе биде ако речам дека сме задоволни. Кога ја презедовме Општината, таа беше во катастрофална состојба. Презедовме три општини, Прилеп, Витолиште и Тополчани. Општина Прилеп имаше долг од 60 милиони денари, Општина Витолиште 20 милиони денари, Општина Тополчани исто толку, вкупно околу 100 милиони денари. Уште доаѓаат фактури, некои работи допрва ќе излегуваат на виделина, се работи за задолженост од околу 2 милиона евра. Со репрограмирање на долговите, со максимална пожртвуваност успеавме за година ипол да вратиме 80 отсто од стариот долг и мислам дека до септември ќе ги вратиме сите долгови, вклучувајќи го и редовното плаќање на тековните трошоци. Досега асфалтиравме околу 30 улици, "11 Октомври", "Војводинска", "Димо Наредникот". Со помош на Светска банка, на ул. "Тризла" во ромската населба, направивме канализација, со што се подобрија комуналните и еколошките услови за живеење. Изградивме голем број спортски терени, а годинава ќе бидат завршени и две нови фудбалски игралишта. Се уредува пазарот во строгиот центар, има два нови локални зелени пазари, а речиси нема село каде не сме влезени со одредени проекти. Први во Македонија, со посредство на УСАИД, со фондацијата Институт отворено општество и со дел од средствата од локалната самоуправа, направивме посебна куќа како Центар за поддршка на невладини организации. Со посредство на италијанската Влада добивме околу 70.000 евра за изградба на мултикултурен центар за Ромите и Македонците во ромската населба, кој ќе биде најсовремено опремен со ком-

МАРЈАН РИСТЕСКИ

не може да се каже дека Марјан не дошол од страна на ВМРО-ДПМНЕ. Член сум и извесен период бев претседател на ВМРО-ДПМНЕ во нашиот град, а моментно сум член на највисокото извршно тело на партијата. Но, политичките интереси треба да ги оставиме настрана кога се во прашање интересите на граѓаните.

Каква е општинската лична карта, етничкиот состав на населението?

РИСТЕСКИ: Прилеп е една од најчистите општини во Р Македонија. Се наоѓа во рамнината Пелагонија, во нејзиниот југозападен дел. Вкупното население е околу 80.000 жители, од кои 95 отсто се наоѓаат во градот, а остатокот во селата. Во однос на етничката структура, 95 отсто од населението се Македонци. Има ромско население и одреден процент турско.

Еден од наредните проекти од културен аспект ќе биде споменикот на Итар Пејо, една од поекспонираните личности во македонските народни приказни. Тој ќе се наоѓа во Старата чаршија и на тоа место, на отворено, во иднина би се играла и театарската претстава "Солунски патрдии".

Да ја истакнам и книгата 11.000 прекари. Во Прилеп нема фамилија која не е препознатлива по својот прекар.

Советот на Општината е составен од претставници на повеќе политички партии. Дали успеавте да воспоставите комуникација и соработка без оглед на партиските бои?

РИСТЕСКИ: Можам да се пофалам со еден од најконструктивните совети, во кој има квалитетни луѓе. Советниците, без оглед на која политичка партија припаѓаат, гласаат со консензус за голем број прашања. Често има дијалог меѓу позицијата и опозицијата. И така треба да е, зашто треба да го извлечеме најрелевантното и најкорисното во однос на граѓаните. Постојат повеќе политички партии и тие добро комуницираат.

Каква е безбедносната состојба во градот, ако се имаат предвид последните настани, вооружени напади, поставување бомби...

РИСТЕСКИ: Одредени медиуми создаваа слика дека Прилеп е немирна град и дека во него има многу криминал. Но, криминалот го има во сите општини, некаде повеќе некаде помалку. Штета е кога се прават толку многу успешни проекти, а медиумите да презентираат само лоши слики за фрлени бомби, запалени автомобили... и тоа да се претставува како топ тема. Во 2005 година, од повеќе институции, добивме награда за една од најуспешните општини во Македонија. Истиот пиетет го имаме и во текот на 2006 година. Ја добивме наградата од европскиот амбасадор г. Фуере за најпристапна општина за хендикепирани лица и лица со посебни потреби. Тоа е проект на локалната самоуправа, кој се одвиваше во текот на 2005/06 година, а продолжува и годинава. Некој сакаше да создаде неповолна слика и настрана да ги тргне сите успешни работи и проекти, но не успеа. Мислам дека со новото раководство на СВР Прилеп, со поголема соработка меѓу него, локалната самоуправа и другите институции, ќе се подобрат квалитетот на живеење и безбедноста на граѓаните.

пјутери, а го реновиравме и руинираниот објект на месната заедница. Со УНДП имавме многу проекти, а во 2007 г. ќе реализираме неколку, за реновирање на основните и на средните училишта. Со помош на Јавното претпријатие "Комуналец" ги уредивме зелените површини и постојано правиме нови. Ја подобриравме и комуналната хигиена. Го најавувам новиот гранд КГ од германската банка, последен гранд неповратни средства за Југоисточна Европа. Овој проект беше закочен, а како ново раководство на локалната самоуправа и на Јавното претпријатие "Водовод и канализација", го раздвиживме. Очекуваме на почетокот на јуни да стартува реализацијата на овој голем гранд, кој изнесува околу 10 милиони евра, а е осмислен за подобрување на водоснабдувањето во Прилеп. Порано се заговараше да има една регионална депонија, но проектот беше прекинат. Повторно го активиравме, но не за депонија во класична смисла, туку како фабрика на отпад. Една од посочените локации се коповите на јаглен во близина на РЕК Битола, тоа не се природни копови, и тие треба понатаму да се користат за третирање на комуналниот цврст и технолошки отпад. Локалната самоуправа и ЈП "Водовод и канализација" се вклучени и во активностите за пречистителната станица.

Колку Вашата блискост со владејачката гарнитура, за што Ве обвинуваат опозиционерите, може да придонесе за подобрување на животот на граѓаните во Општината?

РИСТЕСКИ: Пред две години тие градоначалници не го кажуваа тоа. Кога имаа своја власт, кога децентрализацијата беше на зачеток, се соочивме со голем број системски и законски проблеми, со презадолжени општини од претходните гарнитуре, кои уште повеќе ни го отежнуваа процесот. Можби бев еден од најповикуваните градоначалници кој беше од редовите на тогашната опозиција, дури и за банални работи. Претходната власт цело време се фалеше со проектот децентрализација, но не само што не им беше успешен проектот, туку и го доведоа во прашање. Не велам дека градоначалниците треба да се дистанцираат од политиката, беше лажна пораката дека градоначалникот не е политичка личност. Ние сме политички личности од одредени партии. Значи,